

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1409803/1

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב שלמה שפירא

המערערת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד אבנר סאלם ועו"ד שירה דרורי-סאלם)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד תאנה אקרמן)

הנדון: שמיעת ערעור ללא ערובה להוצאות בהעדר תגובה לגופו; 'עיכוב ביצוע' פירוק שיתוף בבית טרם הוברר קיום מדור חלופי לקטינים; הגדרת 'ההורה המחזיק' לעניין זה

החלטה

א. לפנינו ערעור על פסק דינו של בית הדין הרבני האזורי ירושלים [הרכב ד] בעניין חלוקת רכושם של הצדדים.

המערערת משיגה על קביעתו של בית הדין קמא כי רכוש הצדדים יאוזן בחלקים שווים מבלי להביא בחשבון את פערי כושר ההשתכרות ביניהם וכך גם על קביעתו בדבר פירוק השיתוף בביתם המשותף באופן מיידי, בניגוד לעמדתה שלה שגרסה כי יש לדחות את פירוק השיתוף עד הגיע ילדי הצדדים לבגרות.

המערערת טוענת כי ההליך שקיים בית הדין קמא היה חפז, לקה בסטייה מסדרי הדין ולא אפשר לה להוכיח את טענותיה העובדתיות או לבססן משפטית כדבעי, וכי מסקנתו – תוצאתו של ההליך כפי שבאה לידי ביטוי בהוראותיו האמורות של בית הדין – שגויה היא.

יוזכר כבר עתה: מלבד הבקשה המרכזית לביטול הוראותיו האמורות של בית הדין קמא מבקשת המערערת סעדים ספציפיים, ולגביהם טען המשיב בבקשתו להשית על המערערת ערובה להוצאותיו כתנאי לשמיעת ערעורה – בקשה שלהלן אעמוד עליה עוד – כי חלקם קיבלו כבר מענה בפסיקתו ובהוראותיו של בית דין קמא וחלקם – דינם דחייה. אולם בעוד המשיב מציג את הדברים כביכול סעדים אלה הם כל המבוקש בערעור הרי שלמקרא הערעור ברור כי לא כך הם פני הדברים, ושלא כעמדת המשיב (שנאמרו בנוגע לבקשה לעיכוב ביצוע – גם לגביה ראה להלן), סבור אני כי אין מקום לדחות ערעור או בקשה לעיכוב ביצוע רק משום הגשתם בצורה לקויה או שאינה ברורה דיה, אם כי לעיתים יש מקום להורות על הגשת כתב ערעור מתוקן בשלהם.

המערערת הגישה גם בקשה לעיכוב ביצוע פסק דינו של בית דין קמא, בדגש על ההחלטה למינוי רואה חשבון שייתן חוות דעת בנוגע לנכסי הצדדים, הנגזרת מהקביעה העקרונית בעניין חלוקת הרכוש, ועל ההחלטה בדבר פירוק השיתוף בבית המשותף כשלעניין זה מציינת היא כי המשיב נוקט כבר פעולות אופרטיביות לשם מכירת הבית.

המשיב התבקש להשיב לערעור ולבקשת עיכוב הביצוע. בהחלטה שהורתה על התגובה נתתי לו לשם כך פרק זמן של עשרים ואחד יום, אף שעל פי תקנות הדיון די בפרק זמן בן חמישה-עשר

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יום בלבד. לאחר מכן ביקש המשיב ארכה נוספת, עד ליום י"ב באדר (5.3) ואף לבקשתו זו נעתרת. למרות האמור לא הגיב המשיב עד עתה אלא לבקשת עיכוב הביצוע בלבד ולא לגופו של ערעור.

אכן אפשר לדלות תגובה חלקית ולהבין את עמדתו בנוגע לגוף הערעור מן התגובה לבקשת עיכוב הביצוע כמו גם מבקשתו לחייב את המערערת בהפקדת ערובה, אולם לא די בכך כדי להשיב על כל הנטען בערעור. ואכן רשאי משיב לבחור שלא להגיב לכתב הערעור בכתב ובמועד ולהותיר את תשובתו לדברים לעת הדיון עצמו – תשובה לערעור היא זכות ולא חובה, אך לא ראוי לנהוג כך שעה שבית הדין מורה על תגובה ולא כל שכן לאחר שהמשיב עצמו מבקש ארכה להגשתה, ובכל מקרה לאייהגשת תגובה עשוי להיות 'מחיר' בהקשר לשאלת הפקדת הערובה או לשאלת עיכוב הביצוע.

ונוסף להבהיר כי כאמור המשיב ביקש להתנות את הדיון בערעור בהפקדת ערובה ואף לקבוע כי תשובתו לערעור תוגש רק לאחר הפקדת הערובה, אולם בית הדין לא הורה כמבוקש, ובהעדר הוראה כמבוקש – חובה הייתה על המשיב, אם ביקש להשיב לערעור טרם ייקבע בו דיון, להשיב במועד שעליו הורה בית הדין גם בהעדרה של הערובה, וכך מקל וחומר כאמור לאחר שבעצמו ביקש המשיב ארכה להגשת תגובתו עד למועד מוגדר ונקוב ובית הדין נעתר לבקשתו זו בניגוד לבקשה בעניין הערובה ועיכוב התגובה עד לאחריה.

בנסיבות אלה של אייהגשת תגובה לגופו של ערעור – דינו של הערעור להישמע, ומעתה ובנסיבות אלה אין גם מקום להורות על הפקדת ערובה, אף לא כתנאי לשמיעתו, ולא רק כתנאי להגשת התשובה לו. כך אף לולי תגובת המערערת לבקשה זו שבמסגרתה הציעה חלופה לערובה בדמות הקביעה כי אם יידחה הערעור וייפסקו הוצאות נגדה ייגבו הללו מחלקה בתמורת הבית המשותף (שיימכר בתקופה הקרובה אם אכן יידחה הערעור) וכל שכן לאחר תגובתה ונוכח הצעתה זו.

לפיכך אני מורה כי מזכירות בית הדין תקבע מועד לדיון בערעור וכי לא תידרש ערובה להוצאות כתנאי לכך.

ב. למען הסר ספק מובהר מכל מקום כי הדיון יעסוק רק בענייני הרכוש הנזכרים, להבדיל מטענות המערערת בעניין חיוב המזונות שנכללו אף הם בכתב הערעור אך לא נפתח בעבורן תיק מתאים ולא שולמה אגרה. מטעם זה גם לא התבקשה תגובה בעניינן של טענות אלה, וכל זה אף מבלי להביא בחשבון כי מדובר בפסיקת מזונות זמניים.

מכל מקום, מאחר שהדבר לא הובהר עד כה בפירושו ומאחר שבכתב הערעור אכן נכללו טענות אלה מובהר כי אם יפתח תיק מתאים ותשלום האגרה – לא תעמוד למשיב טענה כי הערעור הוגש באיחור בשל פרק הזמן שבין הגשת כתב הערעור המקורי לבין מועד פתיחת התיק. הימים שיבואו במניין לעניין זה יהיו רק אלה שממתן פסק הדין ועד להגשת כתב הערעור וממתן החלטה זו עד למועד פתיחת התיק.

עם זאת אעיר כבר עתה כי אכן ספק הוא אם יש מקום לערעור זה – וככל שיוגש הדעת נותנת כי לגביו תידרש ערובה להוצאות בדרך של הפקדה דווקא – שעה שמדובר במזונות זמניים טרם קיים בית הדין קמא דיון מקיף בשאלת הצרכים ויכולות ההורים ובטרם נקבע משמורת קבועה, מחד גיסא, וכשבמצב הנתון כעת שבו הילדים המשותפים שוהים עם ההורים בזמני שהות שווים, בהעדר טענה קונקרטיית על הוצאות שאינן מתחלקות בשווה כתוצאה של כך (אף שיתכנו כאלה), ובהינתן שהסכום שקבע בית הדין קמא למזונות זמניים עומד על כשני שלישים ממחצית ההוצאות שהיא החלק שמוציאה האם (בהינתן האמור לעיל) אף אם תתקבל במלואה עמדתה בנוגע לצרכים השונים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

המערערת רשאית אומנם לטעון בעניין (בכפוף לפתיחת תיק מתאים וכאמור), אך כלל לא ברור – בלשון המעטה – כי ראוי ונכון לעשות כן בשלב זה ולא להמתין להתבהרות התמונה בנוגע למשמורת וזמני השהות ולפסיקה קבועה יותר של בית דין קמא.

ג. אשר לעיכוב הביצוע:

בקשת עיכוב הביצוע כוללת כאמור שני חלקים, עניינו של האחד הוא בפסק הדין לעניין איזון הנכסים בכלל, כשהשלכה המעשית של הבקשה היא על ההוראות הבאות להביא למימוש פסק דין זה היינו מינוי מומחה לצורך הערכת זכויות הצדדים וכו' ועניינו של האחר הוא פירוק השיתוף בבית.

לעניין הראשון לא מצאתי הצדקה למתן צו לעיכוב ביצוע.

סיכוי של הערעור אינם נהירים לעת עתה, ובכל מקרה גם אם יתקבל – פסק הדין הפיך הוא. בין כך ובין כך הוראות הנועדות להביא למימוש פסק הדין כן מינוי מומחה ומתן צווים שיסייעו בעבודתו אינן הוראות שיש לעכבן, על דרך כלל, מה שעשוי להביא לעיכוב בביצוע פסק הדין גם אם יידחה הערעור, רק משום שעל פסק הדין עצמו הוגש ערעור. ה"נזק" היחידי העשוי להיגרם ממימוש הוראות אלה, אם לבסוף לא יעמוד פסק הדין, הוא עלות שכר טרחתו של המומחה, ואף נזק זה אינו ודאי שכן לא אחת גם פסק הדין שיינתן בערעור או בערכאה קמא אם יוחזר ההליך אליה לאחר קבלת הערעור במלואו או בחלקו עשוי להסתייע בממצאיו של המומחה. "נזק" לא גדול זה והמוטל בספק אינו מצדיק במאזן הנוחות את עיכוב הביצוע שעשוי אף הוא להביא לנזק אם יידחה הערעור לבסוף.

למעלה מן הצורך אומר כי הטענה שמעלה המשיב והנראית לכאורה צודקת כי בעניין זה עשתה המערערת דין לעצמה ונמנעה משיתוף פעולה עם המומחה שמינה בית הדין אף שלא הורינו עד כה על עיכוב ביצוע היא טעם נוסף שלא להיעתר לבקשה זו, שכן מי שעושה דין לעצמו והסעד שמבקש הוא מבית הדין הוא למעשה מתן הגושפנקה למעשיו וההיתר להמשיך בהם אינו נחשב כמי שבא לבית הדין בידיים נקיות ושראוי ליתן לו סעד.

לעומת זאת לעניין השני, פירוק השיתוף בבית, יש הצדקה לצו עיכוב הביצוע:

ראשית ייאמר כי בפסק הדין עצמו לא נכללה הוראה אופרטיבית למכירת הבית אלא קביעה עקרונית כי יש לפרק את השיתוף בו עתה ולא להמתין להגיע הילדים לבגרות, קביעה שאליה נלוותה הוראה לצדדים לישא וליתן ביניהם בנוגע לדרך פירוק השיתוף עתה. מובן אומנם כי אם משא ומתן כזה לא יניב תוצאות יוכל הצד המעוניין לבקש מבית הדין קמא ליתן הוראות, אך בהעדרן של הוראות כאלה מחד גיסא ושל הסכמה מאידך גיסא תמוהה התנהלותו הלכאורית של המשיב הפועל, לפי הנטען, כבר עתה למכור את הנכס המשותף.

שנית המערערת מעלה טענה שלפיה לאחר פירוק השיתוף תיוותר היא ללא פתרון סביר למגוריה.

המשיב טוען בתשובתו לבקשת עיכוב הביצוע כי ילדי הצדדים שוהים עם שניהם במידה שווה ומשכך אין לראות במערערת "ההורה המחזיק בילדים" שיש לוודא טרם פירוק השיתוף כי יש לו ולהם מגורים חלופיים. אלא שטענה זו צריכה עיון וצריכה אסמכתאות לכאורה, שכן מאחר שמטרת המחוקק היא להבטיח את קיומו של פתרון חלופי ראוי למגורי הילדים לאחר פירוק השיתוף – הדעת נותנת כי אין עיקרו של דבר תלוי דווקא בהגדרה "מחזיק" אלא במהות – ומה גם שאף לעניין ההגדרה "ההורה המחזיק" כל עוד לא התקיים דיון ולא הוכרעה שאלת המשמורת

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

והסדרי השהות ספק אם אפשר לקבוע קטגורית כי המערערת אינה עונה על הגדרה זו – והדעת נותנת כי כוונת המחוקק אינה כי די בפתרון מגורים חליפי למחצית הזמן, היינו רק לזמן שבו דרים הילדים עם המשיב.

נוסיף ונאמר גם כי דיון בשאלה זו עשוי ואף צריך, עקרונית, לכלול גם את היותו של המשיב, מאידך גיסא, שוהה אף הוא עם הילדים מחצית מהזמן ואת האפשרות כי אף (או רק) הוא ייקבע "ההורה המחזיק". אלא שאין הדבר מיותר את הצורך בדיון, ומבלי לקבוע מסמרות ייאמר גם כי נראה לכאורה כי סוגיית המגורים החלופיים לו ולילדים שעה שהוא מחזיק בהם – או אם יוגדר הוא "ההורה המחזיק" – פשוטה יותר מאחר שאכן נטען ולא הוכחש כי שכר לו ולילדים דירה ראויה כבר כעת, לא נטען כי יש לו קושי לממן שכירות זו ואף לא הוכחש שיכולותיו הכלכליות עולות על אלה של המערערת.

אין זאת אומרת בהכרח כי יש לקבל את הערעור ולקבוע כי השיתוף יפורק רק בהגיע הילדים לבגרות, אף לא כי יש לקבל בהכרח את בקשת המערערת לדחות את פירוק השיתוף עד להכרעה בערעורה בעניין איזון הזכויות ועד שתוכל לבחון, לאחר ההכרעה, אם ביכולתה לרכוש את חלקו של המשיב בנכס. ייתכן שיימצאו פתרונות חלופיים וראויים אחרים למגורי הילדים אף אם ייקבע כי מצויים הם במשמורתה של המערערת (המלאה או החלקית), אך מששאלה זו לכאורה לא נבחנה כלל בבית דין קמא ולא קיבלה בהחלטתו כל מענה מפורש (והאמת ניתנה להיאמר כי ייתכן שאין להלין על בית הדין בהקשר זה שכן הוא אכן הורה רק הוראה עקרונית וציפה – או לפחות ביקש – כי הצדדים יישאו וייתנו ביניהם בדבר יישומה, ומן הסתם בדבר יישום שיעשה תוך מענה סביר לשאלה האמורה) הרי שיש הצדקה ואולי אף חובה לעכב את ביצוע פירוק השיתוף.

מכל מקום מאחר שבית הדין קמא כאמור לא נזקק לשאלה זו בפירוש ואף לא נתן הוראה אופרטיבית לא יהיה עיכוב הביצוע עד להכרעה בערעור דווקא, אלא עד להכרעה של בית הדין קמא עצמו בבקשה שיגיש המשיב – אם ירצה בכך – למתן הוראות בנוגע לאופן פירוק השיתוף, ותוך בחינת שאלת הפתרון החלופי למגורי המערערת והילדים (או עד להכרעה בערעור או להכרעה בשאלת המשמורת אם אחת מאלה תייתר את הצורך האמור או עד להסכמה של הצדדים – המוקדם מבין כל אלה).

ד. סוף דבר:

1. מזכירות בית הדין תקבע דיון בערעור על פסק דינו של בית הדין קמא בעניין רכושם של הצדדים.
 2. ניתן בזה צו עיכוב ביצוע על ההוראה בדבר פירוק השיתוף בבית הצדדים, וזאת עד לדיון בבית הדין קמא שבו תיבחן הטענה בדבר העדר פתרון מגורים חלופי ראוי למערערת ולילדי הצדדים ולמתן החלטה מנומקת בנוגע לשאלה זו.
 3. בקשת המערערת לעיכוב ביצוע בנוגע למרכיבים אחרים של פסק הדין ובקשת המשיב להתנות את שמיעת הערעור בהפקדת ערובה להוצאותיו – נדחות.
 4. החלטה זו מותרת בפרסום בכפוף להשמטת פרטיהם המזהים של הצדדים.
- ניתן ביום ט"ז באדר התשפ"ג (9.3.2023).

הרב שלמה שפירא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה